

Sygn. akt: I C 376/11

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 października 2013 r.

Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Renata Kawecka
Sędziowie :	SO Tatiana Kania ,SO Wanda Makowska
Protokolant:	sekr. sądowy Dorota Kubiczek

po rozpoznaniu w dniu 19 września 2013 r. w Bielsku-Białej

sprawy z powództwa grupy powodów:

1. Podgrupa powodów nr 1

- 1) A. L.,
- 2) R. K. (1) .

2. Podgrupa powodów nr 2

- 1) M. S. (1),
- 2) R. W.,
- 3) I. S.,
- 4) K. M..

3. Podgrupa powodów nr 3

- 1) M. W.,
- 2) B. S.,
- 3) M. S. (2),
- 4) I. O..

4. Podgrupa powodów nr 4

- 1) A. i K. Z.,
- 2) M. K. (1).

5. Podgrupa powodów nr 5

- 1) A. M.,
- 2) J. G.,
- 3) B. R. (1),
- 4) I. K. (1),
- 5) P. C.,
- 6) A. B. (1).

6. Podgrupa powodów nr 6

- 1) K. D.,
- 2) R. G.,
- 3) A. S. (1).

7. Podgrupa powodów nr 7

- 1) A. K. (1),
- 2) I. P.,
- 3) M. T.,
- 4) B. Ż.,
- 5) A. J.,
- 6) S. P.,
- 7) S. N.,
- 8) R. B.,
- 9) A. B. (2),
- 10) B. M.,
- 11) B. R. (2),
- 12) L. K..

8. Podgrupa powodów nr 8

- 1) A. D. (1),
- 2) G. D.,
- 3) S. B..

9. Podgrupa powodów nr 9

1) J. T. (1),

2) E. S..

10. Podgrupa powodów nr 10

1) A. Ł.,

2) J. K. (1), działająca przez pełnomocnika M. K. (2),

3) A. D. (2).

11. Podgrupa powodów nr 11

1) K. J. (1),

2) A. S. (2),

3) E. K. (1),

4) D. G. (1).

12. Podgrupa powodów nr 12

1) E. O.,

2) D. i P. R..

13. Podgrupa powodów nr 13

1) A. K. (2),

2) D. Z.,

3) B. O.,

4) M. C.,

5) A. S. (3),

6) R. K. (2),

7) M. K. (3),

8) M. P. (1),

9) K. B. (1),

10) A. K. (3),

11) A. S. (4),

12) A. Ć..

14. Podgrupa powodów nr 14

1) K. G.,

2) M. G. (1),

3) P. K.,

4) D. K. (1).

15. Podgrupa powodów nr 15

1) D. G. (2),

2) B. R. (3),

3) B. N.,

4) M. R.,

5) D. K. (2),

6) P. A. i E. A..

16. Podgrupa powodów nr 16

1) E. M. (1),

2) D. M.,

3) D. L.,

4) J. S. (1).

17. Podgrupa powodów nr 17

1) Z. i M. G. (2),

2) A. C.,

3) A. B. (3),

4) A. H.,

5) M. B. (1).

18. Podgrupa powodów nr 18

1) A. D. (3),

2) P. M.,

3) S. D..

19. Podgrupa powodów nr 19

1) N. C.,

2) A. K. (4),

3) A. F..

20. Podgrupa powodów nr 20

1) J. S. (2),

2) B. P. (1).

21. Podgrupa powodów nr 21

1) M. P. (2),

2) E. H. (1),

3) S. C.,

4) B. P. (2).

22. Podgrupa powodów nr 22

1) I. K. (2),

2) S. M..

23. Podgrupa powodów nr 23

1) K. K.,

2) D. P..

24. Podgrupa powodów nr 24

1) M. M.,

2) E. C.,

3) R. Ł.,

4) A. N..

25. Podgrupa powodów nr 25

1) S. K.,

2) B. R. (3),

3) R. Z. (1),

4) A. W. (1),

5) A. W. (2).

26. Podgrupa powodów nr 26

1) R. i G. K.,

2) K. J. (2),

3) A. G..

27. Podgrupa powodów nr 27

- 1) B. K.,
- 2) W. H.,
- 3) M. B. (2),
- 4) G. M..

28. Podgrupa powodów nr 28

- 1) E. J. (1),
- 2) M. B. (3).

29. Podgrupa powodów nr 29

- 1) J. B.,
- 2) M. J. (1),
- 3) M. J. (2),
- 4) G. C..

30. Podgrupa powodów 30

- 1) E. J. (2),
- 2) G. i T. C.,
- 3) S. G..

31. Podgrupa powodów nr 31

- 1) D. S. (1),
- 2) A. D. (4),
- 3) B. Z.,
- 4) D. S. (2),
- 5) E. H. (2).

32. Podgrupa powodów nr 32

- 1) M. F.,
- 2) M. K. (4).

33. Podgrupa powodów nr 33

- 1) M. O.,
- 2) B. F..

34. Podgrupa powodów nr 34

- 1) A. T.,
- 2) D. S. (3),

35. Podgrupa powodów nr 35

- 1) J. T. (2),
- 2) M. B. (4).

36. Podgrupa powodów nr 36

- 1) S. L. i M. L.,
- 2) J. T. (3).

37. Podgrupa powodów nr 37

- 1) E. M. (2),
- 2) A. S. (5),
- 3) D. F.,
- 4) K. B. (2).

38. Podgrupa powodów nr 38

- 1) E. K. (2),
- 2) J. K. (2).

39. Podgrupa powodów nr 39

- 1) C. Ž.,
- 2) D. C.,
- 3) K. Ž..

40. Podgrupa powodów nr 40:

- 1) M. P. (3),
- 2) S. F..

41. Podgrupa powodów nr 41:

- 1) R. Z. (2),
- 2) E. K. (3).

przeciwko Gminie B.

o zapłatę

1. oddała powództwo,

2. zasądza od każdego z powodów na rzecz strony pozwanej kwotę po 49,10zł /łącznie 7217,00zł/ tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sędzia: Przewodniczący: Sędzia:

Sygn. akt IC 376/11

UZASADNIENIE

Powodowie działający poprzez reprezentanta grupy E. S. wnieśli pozew zbiorowy przeciwko Gminie B. – Prezydentowi Miasta B. domagając się zasądzenia kwot wyszczególnionych w pozwie oraz piśmie procesowym z dnia 25.01.2012r (k-149) łącznie - 686.238,00zł

Postanowieniem z dnia 24.05.20013r (k-389) Sąd ustalił skład grupy liczącej 41 podgrup, łącznie 147 powodów.

W uzasadnieniu pozwu powodowie podali, że w dniu 30.08.2005r Rada Miejska w B. podjęła uchwałę nr (...) w sprawie odpłatności i zasad korzystania z przedszkoli publicznych. Uchwała ta była przedmiotem postępowania przed Wojewódzkim Sądem Administracyjnym w G. który stwierdził nieważność uchwały w części dotyczącej opłaty stałej. W dniu 26.01.2010 r Rada Miejska w B. podjęła uchwałę uchylającą postanowienia uchwały z 30.08.2005r.

W oparciu o unieważnioną uchwałę w okresie od dnia wejścia jej w życie do dnia jej uchylenia (tj od 25.10.2005r do 1.04.2010r) Gmina zawierała z opiekunami prawnymi dzieci umowy w przedmiocie opłat za korzystanie z przedszkoli publicznych, które stanowiły wykonanie unieważnionych postanowień uchwały i uiszczali na ich podstawie opłaty za korzystanie dzieci z przedszkoli. Powołany wyrok jako oddziałujący z mocą wsteczną umożliwi dochodzenie roszczeń mających na celu usunięcie skutków naruszenia prawa dokonanego przez nieważne uchwały. Jako podstawę prawną swoich roszczeń powodowie podali art. 417# § 1 k.c. podnosząc, że zdarzeniem bezpośrednio wywołującym szkodę było stosowanie przez pozwaną niezgodnej z prawem uchwały.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa.

W uzasadnieniu podała, że brak jest adekwatnego związku przyczynowego między wydaniem aktu normatywnego w postaci Uchwały Rady Miejskiej B. z dnia 30.08.2005r nr (...), a rzekomą szkodą opiekunów prawnych dzieci uczęszczających do przedszkoli prowadzonych przez Gminę w okresie wskazanym w pozwie. Opłaty, których zwrotu domagają się powodowie zostały ustalone w odrębnych umowach i były pobierane za faktycznie wykonane usługi. Opłaty te tylko częściowo pokrywały koszty jakie pozwana ponosiła w związku całodziennym pobytem dzieci w przedszkolach. Gmina nie miała możliwości finansowych aby ponadprogramowe świadczenia wykonywać całkowicie bezpłatnie. Gdyby opiekunowie prawni dzieci nie zobowiązywali się na podstawie przedmiotowych umów do częściowego partycypowania w kosztach świadczeń ponadprogramowych, nie byłoby możliwości organizowania całodziennych pobytów dzieci w przedszkolach miejskich i ich pobyt ograniczałby się do ustawowego minimum 5 godzin dziennie. Pozwana zarzuciła, że w związku z opisanym w pozwie zdarzeniem nie nastąpiła jakakolwiek szkoda w majątku uczestników Grupy. Opłaty pobierane od opiekunów prawnych dzieci zostały w całości wykorzystane przez pozwaną na pokrycie części kosztów związanych z realizacją zajęć poza podstawę programową. Uczestnicy Grupy odnieśli wymierne korzyści związane ze sprawowaniem nad ich dziećmi całodziennego nadzoru podczas gdy z ustawy wynika obowiązek Gminy do bezpłatnego nauczania i wychowania w zakresie co najmniej podstawy programowej wychowania przedszkolnego tj 5 godzin dziennie.

Pozwana podniosła także zarzut nadużycia prawa wskazując, że sprzeczne z zasadą uczciwości jest żądanie zwrotu opłat uiszczonych za spełnione świadczenia, do których pozwana nie była ustawowo zobligowana, tym bardziej, że opłaty te stanowiły częściowy tylko ekwiwalent świadczeń uzyskanych od strony pozwanej. Zgłosiła także zarzut przedawnienia roszczeń

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 30.08.2005r została podjęta przez Radę Miejską w B. uchwała nr (...)w sprawie odpłatności oraz zasad korzystania z przedszkoli publicznych w B..

Uchwała ta określała w §1 zasadę odpłatności korzystania z przedszkola precyzując w §2 iż koszty związane z realizacją nauczania i wychowania w zakresie podstawy programowej wychowania przedszkolnego ponosi Gmina B.. W § 2 uchwała stanowiła, że opłata za przedszkole składa się z dwóch części:

- opłaty stałej za pobyt dziecka w przedszkolu działającym nie tylko w zakresie podstawy programowej, tj działającej w systemie dwuzmianowym z wyżywieniem,
- oraz opłaty za żywienie dziecka.

Wysokość opłaty została ustalona ryczałtowo i wynosiła 15% aktualnie obowiązującego minimalnego wynagrodzenia w kraju.

Powyzsza uchwała stanowiła podstawę do zawieranych z opiekunami dzieci umów dotyczących opłat za pobyt dziecka w przedszkolu, obejmujących opisaną wyżej opłatę miesięczną stałą oraz opłatę za wyżywienie.

Wyrokiem z dnia 20.07.2010r Wojewódzki Sąd Administracyjny w G. stwierdził nieważność § 2 pkt 1 , §3 oraz §5 ust 1 w części dotyczącej opłaty stałej i ust 2 a zaskarżonej uchwały.

W uzasadnieniu wyroku Sąd podniósł, że przepisy zaskarżonej uchwały wymienione w sentencji wyroku w istotny sposób naruszają prawo, a w szczególności art. 14 ust 5 ustawy o systemie oświaty, który upoważnia Radę Gminy do ustalenia opłat za świadczenia prowadzonych przez gminę przedszkoli. Sąd powołał się na ugruntowany w orzecznictwie pogląd, że przepis ten nie pozwala na ustalenie jednej opłaty ryczałtowej (stałej) nie przypisanej do konkretnych świadczeń. Tymczasem opłata we wskazanych przepisach zaskarżonej uchwały ma właśnie charakter ryczałtowy i nie wiąże się z określonymi bliżej świadczeniami. Zdaniem Sądu z §1 uchwały można jedynie wywnioskować, że chodzi o świadczenia wykraczające poza zakres podstawy programowej wychowania przedszkolnego. Realizacja podstawy programowej może się bowiem odbywać w większym wymiarze czasowym niż 5 godzin określone w rozporządzeniu MEN. Nie jest więc tak, że wszystkie zajęcia po upływie piątej godziny nie stanowią już realizacji podstawy programowej. Konieczne jest więc wyspecyfikowanie takich świadczeń, które pozostają poza normatywną podstawą programową i dopiero do nich przypisać konkretne opłaty.

W dniu 26.01.2010r, w trakcie toczącej się sprawy przed Wojewódzkim Sądem Administracyjnym, została podjęta przez Radę Miejską w B. uchwała nr(...) „w sprawie ustalania opłat za świadczenia dodatkowe udzielane przez przedszkola prowadzone przez Gminę B.”, w której w sposób prawidłowy ustalono częściową odpłatność miesięczną za świadczenia dodatkowe realizowane przez przedszkola. Uchwała ta w §1 ust 2 i § 2 zawiera określenie świadczeń ponadprogramowych oraz wysokość opłaty za każdą godzinę zajęć.

(uchwała z 30.08.2005r , wyrok WSA w G., uchwała z 26.01.2010r – załącznik nr 1 w segregatorze dołączonym do akt, przykładowe umowy k-401-404)

Powyzszy stan faktyczny jest niesporny. Powodowie w pozwie nie podnosili iż opłata ustalona w uchwale jest nieadekwatna do wykonanych przez Gminę świadczeń, kwestionowali jedynie sam fakt jej pobierania.

Zbędne więc było powoływanie biegłego, oraz przeprowadzenie dowodu z przesłuchania w charakterze strony Prezydenta Miasta na okoliczność iż pobierane na podstawie nieważnej uchwały opłaty pokrywały jedynie część kosztów pobytu dzieci w przedszkolu.

Sąd zważył, co następuje:

Roszczenie objęte pozwem wynika z czynu niedozwolonego. W myśl art. 417 § 1 k.c. „za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa”. Z kolei treść art. 417# §1 k.c. wskazuje, że jeżeli „szkoda została wyrządzona przez wydanie aktu normatywnego, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu niezgodności tego aktu z konstytucją, ratyfikowaną umową lub ustawą”.

Poza sporem jest, że została stwierdzona we właściwym postępowaniu nieważność aktu normatywnego - uchwały Rady Miejskiej w B. w części w której ustalona została opłata stała za pobyt dziecka w przedszkolu. Uchwała ta była podstawą do zawierania umów przez powodów z pozwaną dotyczących opłat za pobyt dziecka w przedszkolu.

Powodowie nie wykazali jednak, aby skutek wadliwej uchwały ponieśli szkodę. Uiszczali bowiem opłaty za faktycznie wykonane usługi ponadprogramowej opieki przedszkolnej.

Według powodów szkoda sprowadza się do „egzekwowania obowiązków wynikających z zawieranymi z opiekunami dzieci przedszkolnych umów, które powołując się na unieważnione postanowienia spornej uchwały nakładały obowiązek uiszczenia opłat w wysokości ustalonej w rzeczonyj uchwale”.

Szkodą w rozumieniu art. 361 § 2 k.c. jest uszczerbek w sferze majątkowej i niemajątkowej, a więc strata jaką strona poszkodowana poniosła w skutek określonego zdarzenia (damnum emergens) oraz korzyści jakich nie uzyskała. (lucrum cessans). Powodowie na żadnym etapie postępowania nie wskazali, na czym miały polegać uszczerbek w sferze majątkowej wynikający z faktu zapłaty ryczałtowej a nie skalkulowanej opłaty za ponadprogramową opiekę przedszkolną.

W czasie gdy podejmowana była uchwała obowiązywało Rozporządzenie Ministra Edukacji narodowej i Sportu z dnia 26.02.2002r (DZ.U Nr 51 poz. 458) w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego (...) Określenie podstawy programowej wychowania przedszkolnego dla przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych zawarte było w załączniku nr 1 w/w rozporządzenia. Podstawa programowa została przedstawiona opisowo przez wskazanie celu wychowania przedszkolnego oraz wynikających z niego zadań, a objęte świadczenia nią świadczenia mają być udzielane bezpłatnie.

Zakres podstawy programowej określony był w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21.05.2001r w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół . W § 10 ust 2 pkt 1 stanowi, że realizacja podstawy programowej nie może odbywać się w czasie krótszym niż 5 godzin dziennie.

Zasadą zatem było, że realizacja podstawy programowej mieściła się w 5 godzinach. Wydłużenie czasu realizacji podstawy programowej ponad godziny określone w ramowym statucie publicznego przedszkola musiałyby więc być odrębnie określone przez organ prowadzący na wniosek dyrektora przedszkola i rady przedszkola. (§10.1.ust 2 pkt 1 Rozp. Min Edukacji Narodowej z 21.05.2010) . Wiązałyby się z dodatkowymi kosztami pozwanej, a więc Gmina musiałaby zapewnić na ten cel dodatkowe środki.

Powodowie nie wykazali ażeby realizacja zasad programowych odbywała się w czasie dłuższym niż 5 godzin, z treści uchwały jak i zawieranych umów nie wynika, ażeby wolą stron było objęte wydłużenie czasu realizacji podstawy programowej ponad czas określony w rozporządzeniu. Należy więc przyjąć, że przedszkola podlegające pozwanej realizowały podstawy programowe w 5 godzinach pracy przedszkola, pozostałe godziny objęte były opłatą stałą.

Należy także podkreślić, że wyrok WSA nie zakwestionował samej zasady odpłatności za świadczenia przekraczające wymiar czasowy realizacji podstawy programowej, dostrzegając wadliwość uchwały jedynie w sposobie naliczanej opłaty. Gmina nie miała więc obowiązku całkowitego zaniechania pobierania opłaty za usługi przedszkolne ponadprogramowe, poczynając od szóstej godziny pobytu dziecka w przedszkolu, miała jedynie obowiązek tę opłatę określić w uchwale w sposób prawidłowy.

Oplaty, których zwrotu domagają się powodowie zostały ustalone w odrębnych umowach i były pobierane za faktycznie wykonane usługi. Powodowie nie zaprzeczyli, że opłaty te częściowo tylko pokrywały koszty jakie strona pozwana ponosiła w związku z całodziennym pobytem w przedszkolach dzieci powodów.

Sąd podziela w tym zakresie stanowisko pozwanej że powodowie nie tylko nie nic nie stracili finansowo pozostawiając dzieci w przedszkolach prowadzonych przez pozwaną na czas dłuższy niż 5 godzin, ale wręcz przeciwnie byli beneficjentami częściowo nieodpłatnych usług. Domagając się zwrotu powyższych opłat za wykonane już usługi przedszkolne, mieliby je całkowicie za darmo, na koszt wszystkich mieszkańców Gminy, co stoi w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego.

Mając więc na względzie, że powodowie nie wykazali że wskutek wadliwej uchwały ponieśli szkodę orzeczono jak w wyroku.

Sąd uznał, że zarzut przedawnienia zgłoszony przez pozwaną jest nieuzasadniony. Trzyletni termin określony w art. 442# §1 k.p.c. należy bowiem liczyć od daty stwierdzenia nieważności uchwały z 30.08.2005r przez Wojewódzki Sąd Administracyjny, od dnia 20.07.2010r. Powodowie wnosząc pozew w dniu 21.10.2011r nie przekroczyli więc trzyletniego terminu określonego w ustawie.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 i 108§1 k.p.c.

Sąd zasądził od powodów jako współuczestników sporu na rzecz strony pozwanej koszty zastępstwa procesowego w częściach równych na podstawie art. 105 §1 k.p.c.

Sędzia: Przewodniczący: Sędzia: